

Wystawa *Włodzimierz Borowski. Siatka czasu* jest pierwszą pośmiertną, monograficzną prezentacją prac Włodzimierza Borowskiego, jednego z najwybitniejszych polskich artystów neoawangardowych. Składa się ona z dwóch komplementarnych względem siebie części: wiernej rekonstrukcji autorskiej ekspozycji prac Borowskiego zatytułowanej *Pole gry*, zaaranżowanej przez niego w Galerii Współczesnej w Warszawie w 1972 roku, oraz prezentacji materiałów archiwalnych dotyczących projektów zrealizowanych przez Borowskiego w latach 1966 – 1972 (przede wszystkim *Pokazów synkretycznych*).

Celem wystawy jest ukazanie *Pola gry* jako zaprojektowanego przez Włodzimierza Borowskiego „instrumentu do prowokowania sztuki” – narzędzia służącego, z jednej strony, obronie czystości dzieła sztuki przed uwarunkowaniami instytucjonalnymi, a z drugiej stymulowaniu procesu rozwoju sztuki i odkrywaniu nowych znaczeń pojęcia sztuki. Chociaż wyposażone w znamiona ekspozycji muzealnej, *Pole gry* było przede wszystkim krytycznym działaniem na materii monograficznej, retrospektywnej wystawy, artystyczną próbą uniezależnienia własnego dzieła od mechanizmów historyzacji. Obejmowało ono około 58 prac Borowskiego z lat 1956 - 1972 (strukturalne obrazy, *Artony*, *Manilusy*, *Niciowce*, a także rysunki, szkice, dokumenty) zaaranżowanych przez Borowskiego w rodzaj organicznej struktury, w której podkreślone zostały relacje pomiędzy poszczególnymi przedmiotami, ich śladowość i procesualność.

W latach 60. i 70. Borowski kwestionując model wystawy chronologicznej, reifikującej dzieła i narzucającej twórczości artysty jednolitą wykładnię, traktował swoje prace jako uczestników gry, a siebie samego jako jej uczestnika i arbitra. Nadawał im charakter zaczepów „siatki czasu”, o której wspominał w 2004 roku w opisie niezrealizowanej wystawy, w której tradycyjne pojęcia: autora, *oeuvre*, dzieła i jego odbiorcy ulegały rozproszeniu, a punkt ciężkości przenoszony był z obiektów na procesy. W *Siatce czasu* chcielibyśmy zatrzymać coraz bardziej dematerializujące się prace Włodzimierza Borowskiego, nie uhistoryczniając, lecz otwierając ich przesłanie na teraźniejszość i przyszłość. Poruszając się w jej obrębie widz ma szansę zbudować z nich nowe konstelacje znaczeń.

Pole gry należało do najgłośniejszych wydarzeń artystycznych lat 70., stanowiąc również punkt węzłowy w twórczości Borowskiego. Ta bezprecedensowa manifestacja była zarazem krytyczną rewizją modelu funkcjonowania artysty awangardowego w polu kulturowym w Polsce, jak również refleksyjnym przewartościowaniem, a zarazem propozycją sztuki konceptualnej.

Wystawa *Włodzimierz Borowski. Siatka czasu* wiernie odtwarza wyjątkową, przestrzenną strukturę *Pola gry* z 1972 r., na podstawie zebranych dokumentów (fotografii, relacji) i przeprowadzonych badań. W obrębie zrekonstruowanej ekspozycji znajdują się 44 zachowane w zbiorach publicznych i prywatnych prace Włodzimierza Borowskiego uzupełnione współczesnymi rekonstrukcjami kilku jego prac.

Pole gry uzupełnia prezentacja dokumentacji dziewięciu *Pokazów synkretycznych* (o charakterze happeningów i environments). Pokaz dokumentacji skupia się wokół trzech zasadniczych dla twórczości Borowskiego problemów: wystawy, dzieła sztuki i autora. Prezentowane materiały – unikalne fotografie (m.in.: Eustachego Kossakowskiego, Tadeusza Rolke, Jacka M. Stokłosy), zapis filmowy i inne archiwalia – w przeważającej mierze nigdy wcześniej nie były pokazywane. Specjalne miejsce zajmuje tu prezentacja dokumentacji *Pola gry* z 1972 roku. Narracja stworzona za pomocą materiałów archiwalnych kontrapunktowana jest czterema pracami artysty o charakterze dokumentów: *Fakty I* (1970), *Fakty II* (1971), *Ekspozycja jednej pracy* (wspólnie z Janem Świdzińskim i Krzysztofem Wodiczko, 1972) oraz *Est-Etyka* (1976).

Wystawie towarzyszy międzynarodowa konferencja naukowa *Włodzimierz Borowski. Prace i rekonstrukcje* (19-20 listopada), która jest pierwszą próbą podsumowania stanu badań na temat Włodzimierza Borowskiego. Dzięki udziałowi światowej sławy historyków sztuki i kuratorów ma przyczynić się do popularyzacji tej twórczości na arenie międzynarodowej oraz wytyczyć nowe perspektywy badawcze.

Kuratorzy: Luiza Nader, Paweł Polit, Agnieszka Szewczyk

Prace prezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów:

Muzeum Narodowego we Wrocławiu
Muzeum Narodowego w Poznaniu
Muzeum Sztuki w Łodzi
Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie
Muzeum Lubelskiego w Lublinie
Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku
Lubelskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych
Galerii Studio w Warszawie
Muzeum Okręgowego w Chełmie

Muzeum w Koszalinie

oraz osób prywatnych